

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2Articoli și coresp
pondențe pentru pu
blicare se trimit re
dației.Concure, inserțiuni
precum și taxele de
abonament se trimit
Administrației ti
pografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Probleme de educație.

* Diferite au fost în trecut concepțiunile și procedurile, în ce privește educațiunea minorilor și cultivarea intelectualității lor cum și imagazinarea de cunoștințe necesare, pentru practica vieții generațiilor ce au să ne urmeze, în viața pământească.

Dar cu cât lumea a progresat, cu atât și preocupățiunile intelectuale și morale ale disciplinelor educațiunii prezintă diferite faze.

Comenius, apoi Pestalozzi și în urmă Herbart, reprezintă trei faze importante, caracteristice și de real progres în evoluția sistemelor de învățământ; școala modernă însă, care întemeiază procedura pedagogică educativă practică, pe psihologia infantilă și cunoașterea ei de educator, de sigur reprezintă un însemnat progres în dezvoltarea chestiunii educative.

Pentru a caracteriza aceasta nouă fază a situației chestiunii educative, ne luăm voie a reproduce o serie de idei fundamentale relative la această chestiune, din prețioasa »Revistă Generală a Învățământului«,*) ce apare sub direcția d-lui Spiru Haret, cel mai distins ministru al instrucțiunii publice, din România.

»Problemele pedagogice au luat în timpul din urmă o cale nouă de explicare, în Germania, — ne spune organul citat — prin *Pedagogia experimentală*, având și o revistă proprie ce apare în Wiesbaden sub direcția profesorilor Dr. A. Lay și Dr. E. Meumann. Aceasta a luat începutul în cercetările experimentale relative la sănătatea, în special la sănătatea sufletească a elevilor. Cestiunea surmenajului, care preocupă pe medicii și pe pedagogii germani încă din prima jumătate a secolului al XIX-lea, a dus la măsurători asupra oboselei intelectuale, iar întemeierea de clase separate pentru copii slabi sau abnormi a făcut să se procedă la cercetări asupra înzestrării intelectuale. La acestea s'au adăugat cercetări psiho-

logice asupra memoriei, mai cu seamă asupra tehnice și economiei învățătorei. Cele mai multe cercetări relative la psihologia copilului aveau caracter psihologico-experimental. S'a accentuat însă din ce în ce mai mult tendința, ca experimentarea pedagogică să se desfășoare de cea psihologică și să se pună pe picioarele proprii.

Pedagogia experimentală vrea ca înlăuntrul științei generale a pedagogiei să formeze partea ei de temelie empirică cum și pe cea de exploarațiuni cari lărgesc cunoștința raporturilor de fapte ale obiectului educațiunii și al influenței măsurilor educative asupra acelei temelii a educațiunii; de asemenea caută să contribuie la luminarea celor mai grele cestiuni ale scopului educațiunii, procurând temelia pentru o privire sistematică comparativă.

Lucrarea pedagogiei experimentale pleacă mai cu seamă din punct de vedere sintetic și în prima linie practic. Ea pornește nu numai dela raportul dintre profesor și copil, ci și dela rolul general al educațiunii pentru societate. Iar în afară de aceste probleme mai mult teoretice, mai vin și altele, practice. Căci pedagogia experimentală poate s'aducă servicii bune și din punctul de vedere practic al învățământului în școală, al igienei și al economiei politice. Pentru a-și ajunge însă scopul este nevoie de cât mai multe catedre de pedagogie, împreunate cu exerciții de pedagogie practică în școale normale și cu laboratorii psihologice-pedagogice sau pedagogice.**)

Asupra observațiilor psihologice-pedagogice, în cazul de față psihologice infantile, iată ce ni se spune (Op cit. II. 8. p. 589) în legătură cu anunțarea publicațiunii: Dr. Theodor Vogt, *Iahrbuch des Vereins für wissenschaftliche Pädagogik* (XXXVIII. Bd. Dresden 1906):

*) În afară de revista *Pedagogia experimentală* alui Lay și Meumann pentru familizarea cu aceste probleme cităm două scrieri în limba germană: *Didactica experimentală* alui Lay, iar în limba franceză broșura D-rului Ed. Claparède: *Psihologia copilului și pedagogia experimentală*.

Broșura lui Claparède, ce poate fi privită ca o introducere în practica pedagogiei experimentale, a apărut în anul 1906 și în limba română, tradusă de subscrisul. Iar *Didactica experimentală* alui Lay este cu succes utilizată în scrierea *Cestiuni de educație și de didactică experimentală*, ce o scoase de curând dl Stefan Kiriteșcu, diplomat în pedagogia din Elveția și institutor în capitală (București). Notă de C. G. Ionescu. (R. G. I.)

»Școala nouă vrea să dezvolte *voințele, omul întreg, personalitatea*, să scoată flăcări și din cea mai mică scânteie; materiile devin abea aici mijloace pentru scop, care este creșterea internă a sufletului individual. Deci nu ne mai trebuie știință știută, ci știință văzută, intuită, simțită, trăită. În această școală profesorul este dator a cunoaște perfect pe elevi; caracterele, limba, concepțiile lor, materiile bune, temele cu adevărat copilărești, convorbirile stimulatoare, instinctele tainice ale copilului, plăcerea lui de a povesti, de a fi singur, de-a se opune, a se jucă, a minți, a glumi, a necăji pe colegi, — toate acestea trebuie să fie cunoscute bine. Rezultatul ar fi că am avea mai multă încredere în copii decât au dascălii de școala veche, că am căuta ce-i pozitiv în fiecare, pentru a porni de aici spre sporirea cunoștințelor lui pozitive. De aceea școala nouă cere: »Învăță a instrui fără a dojeni«. »Să nu frângi pe elev, ci să-l încovoi«. »Pedepsele la o parte.«

M. Glück descrie școala nouă atât de bine, încât nu mă îndoiesc că și cei ce-l vor cefi numai pe el vor prinde o vie simpatie pentru școala aceasta. Decât M. Glück crede că — și Ziller tot așa ceva a înțeles când a vorbit despre învățământul educativ în a sa *Grundlegung*, § 2 — acum 40 de ani și Herbart în a sa *Allgemeine Pädagogik* acum 100 de ani. Tocmai pe tocmai? Nu vedem Deoarece nu Herbart și Ziller au făcut școala lor, *ci aderenții lor*. În contra interpretărilor și practicei acestora s'au ridicat pedagogii noi, nu în contra paragrafului 2 din *Grundlegung*.

Avem și noi Români pe zillerianii nostri: să ni se dovedească d. ex. că ei, imitatorii *ad litteram* ai zillerianilor nemți, au făcut o pedagogie, să fie dezvoltate. M. Glück însuși concede că și stările *reale* ale școalei vechi germane trebuiau să provoace o critică așa de severă cum este a pedagogilor noi. („*Unsere Gewehrs männer reden aus der Erfahrung heraus. und nach allem, was auch wir zu beobachten Gelegenheit haben, werden sie mit ihrer Anklage der jetzigen Unterrichtsbetriebes leider recht haben*“ . p. 215). M. Glück le mulțumește chiar pentru hotărârea și lipsa de cruțare, cu care ei au criticat învățământul *asa cum este* în Germania, și care nu este nici cum l-au gândit Herbart și Ziller.

M. Glück crede însă că reformiștii au un defect mare, care-i desparte limpede de herbartiani și zilleriani, este defectul că ei nu pun destul temei pe — etică! Dacă acest defect există — eu nu l-am putut constata în cele câteva scrieri reformiste ce-mi sunt cunoscute — care practician pedagogic îl va lăsa neîndreptat? Și presupunând că vre-unul dintre corifeii mișcării nouă ar scrie un *sistem* de pedagogie, putem crede că etica ar lipsi din el?

Eu sunt de părere că monografiile lor trebuie să fie folosite și pentru școala română.

Am dat aceste indicațiuni, pentru a atrage atențiunea învățătorimei noastre din nou, și de *astă dată*, și a o informă asupra izvoarelor sale de cultivare necesară și românească, — mai ales acum, când atât de mare trebuință este pentru aceasta.

O repetăm, numai o cultură românească poate să existe, și aceea sunt datori îndeosebi să și-o însușiască cei chemați a lumina, și cari în mare parte sunt și mult însetoși de lumină...

Dare de seamă

asupra

„Noului Abecedar“ de Dr. Petru Șpan, ediția II.; Nagyszeben (Sibiu), tipografia arhidiecezană. 1906.

1. Abecedarul de față este compus pe baza celor mai nouă principii psihologice-didactice. Tendința principală a acestei cărțicele de valoare netăgăduită merge într-acolo, ca pe cât numai este cu putință, să evite și să elimineze din învățarea cetitului mehanizarea, și să producă în locul acesteia cugetare mai liberă, mai concentrată și mai fecundă decât s'a putut face prin abecedarele cunoscute până acuma în școlaele populare române.

Spre a putea realiza acest scop, la care are să tindă așa zicând întreg învățământul elementar, dl autor a plecat la învățarea cetirii nu dela cuvinte, nici propozițiuni singuratic, ci a luat ca bază pentru abecedarul său povestirea „Mama și fetița“. Invățarea acestei povești premerge învățării cetitului. (Observ. că această poveste este prelucrată metodic în cartea dlui autor intitulată: „Povește pentru anul prim școlar“). De aceasta povestire este legat întreg învățământul cetitului. Trebuie să apreciem aceasta întocmire a Noului Abecedar de Dr. P. Șpan, ca o idee foarte norocoasă, așa încât întocmirea Abecedarului ne prezintă o direcțiune nouă, direcțiune, prin care această cărțicică se deosebește în mod avantajos de abecedarele române apărute până acum, ba putem zice, că e superioară acestora.

2. „Noul Abecedar“ de Dr. P. Șpan, este lucrat după metoda *cuvintelor normale*, metod acceptat în general de cei mai mulți metodicieni noi.

Țin să observ însă, că până când abecedarele compuse în timpul mai nou după acest metod aleg cuvintele normale mare parte în mod arbitrar, fără a conșidera motivele psihologice, anume, deși împrumută acele cuvinte din cercul de intuițiune al școlarilor, dar nu se îngrijesc, ca între acele cuvinte să fie oarecare legătură *logică-organică*: pe atunci abecedarul de față alege cuvintele normale din o sumă de idei, pe cari școlarii deja și le-au însușit din conținutul unei narațiuni coerente Prin această întocmire, școlarii nu sunt purtați prin cercuri de cugetare diferite unele de altele și fără nici o coherență logică între sine, cum putem observă în multe abecedare, ci sunt ținți într'un cerc de *idei unitare*, fapt, prin care atât de frumos se poate realiza aprofundarea și concentrarea spiritului, respective unitatea conștiinței, postulate solicitate

atât de mult de didactica modernă. Cu tot dreptul se poate zice, că: acest Abecedar este pus în serviciul *concentrațiunii cunoștințelor.*

3. La pag. 4—5, se arată *silabizarea*, iar dela pag. 6—7 *sonificarea*. Această *pregătire*, care premerge învățării cetitului și scrisului propriu, are de scop de ai conduce pe școlari la cunoștința, *că propozițiunea se compune din cuvinte, cuvântul se alcătuiește din silabe, iar silaba din sonuri articulare.* Numai după ce școlarii conduși de învățător au trecut peste acest exercițiu pregătitor de silabisare și sonificare, se începe cetirea și scrierea însăși. Așadar școlarul înainte de a începe cetirea după sonuri e conștient despre faptul, că cuvântul, pentru a putea fi cetit, are să se împartă în silabe și apoi în sonuri.

4. La cetirea proprie și la scriere (partea III.), autorul de asemenea procedează pe calea indigetată de psihologia copilului, anume cel dintâi cuvânt normal dela care pleacă, este cuvântul „mamă“, cel dintâi cuvânt pe care îl întrebuințează copilul când începe a vorbi. Se prezintă cuvântul întreg deodată, pentru ca copilul să primească o percepțiune generală. Aceasta o cere legea psihologică metodică a *impresiunii generale*. După aceasta urmează aprofundarea în silabe și sonuri. Apoi se combină sonurile din ultima silabă, iar prin repetiția acestei silabe se construiește de nou cuvântul însuși. Deci în aceasta procedură alternează procesul analitic cu cel sintetic. Școlarii înainte de a ceti cuvântul „mamă“ în abecedar, au să învețe a-l și scrie pe tăblițele lor! Observ însă, că exercițiile pregătitoare pentru vază și mână, numite și exerciții grafice, în abecedarul de față nu sunt arătate, ceea ce credem, că ar fi bine să se facă, mai ales în interesul învățătorilor începători.

Dela cuvântul normal „mamă“, trece la cuvântul normal „tată“, apoi la cuvintele: „fată, apă, ac, casă, lampă, car, ic,“ șcl. La toate aceste cuvinte se urmează aceeași procedură analitico-sintetică. În deplină conformitate cu principiile metodice, fiecare cuvânt următor conține numai un singur element (son, literă) nou, pe când celelalte elemente sunt cunoscute de mai înainte, și astfel ușurează cuprinderea literei și sonului nou.

5. Formarea șirelor de idei asociate și învățarea literelor în ordine alfabetică se face în modul următor: După ce școlarii au învățat cele cinci cuvinte dela început, anume cuvintele: *mama, tata, fata, apa, ac*, urmează așezarea acestor cuvinte în ordine întoarsă, apoi iarăși în șir, cum ele au urmat în Abecedar. Prin procedura aceasta *formele literelor* se vor întipări mai adânc în memoria școlarilor. Urmează apoi alte cinci cuvinte normale, cari se tratează și se așează în serii directe și întoarse, apoi și combinate cu seria primă de cinci cuvinte șcl. până la sfârșit, când școlarii cunosc toate literile, învățând tot câte o literă la fiecare cuvânt. În fine din cuvintele singuratic se estrag acum literile în ordinea pe cum se găsesc în abecedar și numai la urmă se așează în ordina alfabetică.

6. La pag. 26 se tratează literile mari, însă tot pe baza acelor cuvinte cari s'au dezvoltat și literile mici, anume „M“ din cuv. Mamă, „T“ din cuvântul Tată șcl. În chipul acesta școlarii nu au de-a se lupta cu greutatea de a descifra cuvinte nouă pentru literile mari, ci își pot concentra toată atențiunea numai asupra figurei literei mari. La pag. 27 se află literile mari așezate în ordine alfabetică (în paralelă cu literile mici corăspunzătoare). Pe când în abecedarele

române cunoscute până acuma, literile mari sunt dezvoltate din nume proprii, așadar atențiunea școlarilor mai are de a-se lupta pe lângă o formă nouă, de literă și cu o noțiune și cuvânt nou: până atunci abecedarul de față și în privința aceasta ne arată o simplificare foarte avantajoasă, servindu-se și la dezvoltarea literelor mari tot de aceleași cuvinte din cari s'au dezvoltat cele mici, și în chipul acesta actul aperseptiunii se efectuește fără nici o greutate în mod ușor și plăcut școlarilor.

7. Ce atinge literile de tipar (pag. 29 cap. IV.), și aci se pregătește trecerea dela elemente cunoscute la altele necunoscute cu îngrijire mare, anume literile tipărite mici și mari iarăși ni-se prezintă prin aceleași cuvinte din cari s'au dezvoltat literile scrise. În fine la pag. 31 urmează așezarea în ordine a literelor mici de tipar, paralel cu cele mari.

8. La pag. 31, după ce școlarii sunt bine pregătiți pentru cetitul propriu, li-se prezintă povestirea „Mama și fetița“ în o formă de rezumat. Cu această rezumare logică a elementelor cunoscute, se încheie partea I. a Noului Abecedar.

9. Frumoasa povestire „Mama și fetița“, ce poate să servească ca element pregătitor și pentru învățarea religiunii (la pag. 33—35), este prezentată școlarilor în formă completă, așa precum o aflăm în literatura poporului nostru. (Această povestire este compusă de Elena D. O. Sevastos). Pe când în partea I. a Noului Abecedar școlarul cunoaște povestirea numai în schelet, pe atunci în partea II. acest schelet urmează de a fi amplificat și completat în mod concentric și predată într'un limbaj ca acesta: „Era odată o femeie. Ea avea o fetiță. Așa-i eră de dragă ca lumina ochilor. O culcă și o trezeă în cântări dulci și mângăioase. Florile și izvoarele stăteau și ascultau. Și trăiau ca în raiul lui Dumnezeu. Într'o zi vine moartea și ia sufletul copilei. Mama fuge după moarte să-i dea sufletul copilei, șcl.“ Iată graiul propriu, de o frumuseță rară a povestitorului.

10. La pag. 36 urmează cetirea narațiunii: „Capra cu trei ezi“, iarăși o narațiune, care poate servi nu numai ca material de cetire potrivit pentru mintea școlarilor, ci totodată ca element pregătitor pentru învățământul religios-moral. La pag. 41 aflăm narațiunea „Puiul“, una din mângăritarele cele mai frumoase din volumul: „În lumea dreptății“ de Ioan Al. Brătescu-Voinești. Apoi la pag. 48 urmează „Baba nesațioasă“, iar la pag. 58: „Fata bărbată și fata leneșă“. La pag. 64 Noul Abecedar se încheie cu frumoasa rugăciune: „Inger, ingarașul meu, ce mi te-a dat Dumnezeu, totdeauna fii cu mine, și mă nvață a face bine“ șcl. șcl. Faptul, că nu descrierile plictisitoare, ci povestirile metodice (de conținut moral), elemente pregătitoare pentru învățământul religiunii sunt luate ca material de cetire, ridică valoarea acestui abecedar față de altele apărute până aci. În sfârșit este de aprobat și faptul, că în Noul Abecedar, afară de mica rugăciune dela sfârșit, nu se află poezii, cari numai îngreunează memoria școlarilor începători, fără să fie de mare importanță pentru promovarea cetirei la învățământ.

În urma preferințelor netăgăduite, pe cari le poșede „Noul Abecedar“ de Dr. P. Șpan, îmi permit de a-l recomanda Veneratului Consistor spre aprobare.

A r a d, 7/20 Innuarie 1907.

Dr. Petru Pîpoș,
profesor.

Curs practic de „Limba română”,

pentru școala primară de Iuliu Vuia.

Recenziunea.

— Urmare și fine. —

Astfel în cel dintâi exercițiu ortografic se stabilește regula: „Cu literă mare se scriu numele oamenilor, ale țărilor, orașelor etc. fiecare cuvânt dela începutul propoziției, cum și fiecare rând al poeziei”. Dar numele oamenilor, orașelor etc. sunt substantive proprii, și în manual se tratează substantivele proprii (pag. 17) și acolo se spune că substantivele proprii se scriu totdeauna cu literă mare; pentru ce dar s'a spus aceasta înainte de vreme, la exercițiul ortografic menționat? Ori numai pentru-ca să figureze acel exercițiu? Apoi, cum vine dl autor să arate, că fiecare propoziție se începe cu literă mare, atunci când școlarul încă nu știe ce e propoziția, căci nu s'a tratat. Asemenea cu rândurile poeziei. Ori mi-se va reflecta, că copilul deja are idei de propoziție și de poezie, încă de prin clasa întâia și a doua, cu diferite ocazii. Dar astfel ne vine a crede, că școlarul despre toate are ceva idei, și în cazul acesta nu mai are rost nici manualul de limba română!

Exercițiul ortografic următor (pag. 6) zice între altele: „După propozițiile prin cari întrebăm ceva, se pune semnul întrebării, iar după aceea prin care exprimăm mirare ori strigare, punem semnul exclamării”. Dacă s'a arătat acest lucru aci, atunci ce rost are atâta amar de clasificare a propozițiilor de pe paginile 15, 20, 25, 29 și 35?

Exercițiul ortografic de pe pagina 0, e nimerit. Toate exercițiile ortografice următoarea însă, începând cu cea de pe pagina 18, și până la sfârșitul părții prime a manualului, trebuiau tratate, precum am mai arătat, înainte de specializarea vorbelor și a părților propoziției.

La rândul său vine și stilistica. Își începe opera chiar de pe aci, din clasa a treia cu așa numitele „exerciții pregătitoare de stil”. În aceste exerciții însă se pretinde ca elevul să scrie propoziții dezvoltate, contrase, compuse, fraze etc. Cum le va putea el oare scrie pe acestea corect, atunci, când pe bună cale n'a învățat nici propoziția simplă? Dar la urma urmelor aș vrea să știu ce scop se urmărește prin acestea? Ori aceea că pe când ajunge elevul prin clasa V-a și VI-a să se pomenească că știe face o descriere, ori o marațiune etc.? Noi însă trebuie să știm, că în școală nu-i ertat să fie mașinărie, ci toate să se facă meditando. În cazul acesta trebuie să ne mulțumim, pentru pregătirea elevului la stil, cu diferitele propoziții ce le face acela despre lucruri și ființe, în cadrul regulilor gramaticale învățate, ca o aplicare a acelor. Astfel nu vom comite păcatul de a pretinde dela elevi ceea ce nu li-s'a predat.

Greșelile constatate în partea primă a manualului (materia clasei a treia) se pot constata și la celelalte părți, până în capăt. Peste tot luat, s'a făcut păcat

contra principiului care zice, că învățământul să fie continuativ, să porceadă dela aproape la departe, dela cunoscut la necunoscut etc. Și primul pas ce l-a făcut dl autor în acest păcat a fost separarea de cătră olaltă a etimologiei, sintaxei și ortografiei. Văd în manual tractarea arestor trei părți, ca și când acestea ar fi trei călători, cari călătoresc pe acelaș drum, având fiecare acelaș gând, aceeaș dorință, anume, de a ajunge la scopul, ce se află colo la capătul drumului, și care se zice: „scrierea și cetirea corectă din partea elevilor”. Uită însă ei, că la scop nu se ajunge ca și la o masă întinsă bunăoară, ci că acela se realizează prin însuși drumul parcurs. Fiecare pas din acel drum are deci să realizeze o anumită parte din scop, și pentru aceea, acel pas trebuie făcut cu plan și chibzuială. Uitănd acest lucru, călătorii noștri, fiecare își vede de drumul său, nevoind să oscileze, nevoind să ajute, mai bine zis să îndeplinească primul, ceea ce nu poate al doilea, iar al treilea, ceea ce nu pot cești doi dintâi — căci pentru aceea sunt ei trei la olaltă, ca toți împreună să realizeze scopul.

Văd după aceea, cum în acest drum stilistica șerpuește pe dinaintea celor trei ca și un râu, pe care aceea trebuie să-l treacă de atâtea ori și cu atâtea opinteli. Și cași când soartea le-ar fi prescris acelor ca greutățile să nu-i mai slăbească până în sfârșit, căci vedem cum în manualul din chestiune, partea gramatică e întinsă și prin clasa a VI-a terminându-se tratarea ei de odată cu cea a stilisticii. Nu mai mici sunt însă greutățile ce le întimpină și stilistica, căci aceasta nu găsește măcar un an, din tot timpul de școală, în care să-și poată vede de drum, fără să se mai împedecă în greșeli gramaticale, de punctuație, ori de ortografie — greșeli cari toate provin de acolo, că predarea gramaticii nu voește să se termine, până de odată cu cea a stilisticii.

Pe lângă greșelile arătate, apoi am mai constatat în manual o mulțime de greșeli gramaticale, de punctuație etc. Așa bunăoară la pag. 24 șirul 3, se află scris *Tăce-ți!* în loc de *Tăceți!* La pag. 52 la timpul imperfect pers. a treia sing. e scris *El șeză!*, în loc de *El ședeă.* La pag. 73 se află scris *dumnezeu* în loc de *Dumnezeu.* La pag. 80 șirul penultim se află scris *se* (conjuncția), în loc de *să.* La pag. 112 șirul ultim e scris *Dute!* în loc de *Du-te!* Apoi verbul ajutător *voiu* îl scrie dl autor în tot locul fără *u*, cu toate că trebuie făcută deosebirea între acest verb ajutător și între pronumele personal voi. Și alte greșeli de felul acesta mai sunt prin manual. Afară de acestea, dl autor nu întrebuițează virgula înainte de secundara intercalată între părțile principale (vezi pag. 6, 43, 30 etc.) Nu întrebuițează virgula înaintea și în urma vocativului (vezi pag. 29 unde e scris: Primește draga mea acest...) Folosește greșit două puncte, punându-le adecă acolo unde nu trebuie (vezi exercițiul ortografic de pe pag. 58: Elena a dat de mâncare: galițelor, cailor, etc. Tata cosește: grâu, fân... etc) și ne punându-l acolo unde trebuie (vezi pag. 90 la început: Fierul se află

în pământ, amestecat cu alte corpuri străine, ca piatră, pământ ș. a. — corect eră, dacă după ca se puneă două puncte) — și altele.

Ei bine, peste toate acestea aş trece cu vederea conziderându-le ca niște greșeli de peană. Dată fiind însă mulțimea lor, mai adăugate apoi toate acestea la celelalte erori arătate mai sus, îmi vine să cred, că toate păcatele comise în scrierea acestui manual provin din superficialitatea cea mare din seamă afară, cu care dl autor a căutat să rezolve o chestie atât de gingașă, ca și ceea a scrierii unui manual de limba română, pentru școalele populare.

Înceiu deci cu proverbul: Nu multe, ci mult!

P. F. D.

Predică.

(Despre Avisalon.)

Și regele zise: Bine este tinărului Avisalon. (II. Samuil XVIII. 29.)

Iubiților Creștini!

Avisalon s'a resculat asupra împăratului său. Și oare prin acest pas al său nu a păcătuit el? Dar păcatul său a fost groaznic, căci acel împărat, împotriva căruia el s'a sculat, a fost chiar tatăl său David. Și dacă oarecând a fost pedepsit prunc pentru păcatul său, Avisalon a bunăoară a fost, căci în bătaia ce a purtat asupra tatălui său David, Avisalon a pierdut 20.000 de oameni; și deși nu toți au fost omorâți de armă, — căci dintre ei cei mai mulți au fost mistuiți de desimea cea mare a pădurii prin a căreia smidar trebuia ei să se tragă dinaintea vrășmajului, cu toate astea ei acolo și-au aflat moartea.

Și când oștenii împăratului David îi fac cunoscut că oastea lui a biruit pe Avisalon vrășmașul lor, David împăratul uitând toate, singur numai la fiul său cel rău, la sângele lui gândind a zis: *bine-i este tinărului Avisalon?* David nu a mai gândit cum oștirea lui a biruit pe vrășmaș, nici la aceea cum viteazul căpitan al său cu numele loab a căzut în bătaie; ci el ca tată bun, care mult suferă pentru prunc s'a sculat asupra tatălui său, un gând i-a fost numai în minte, anume să întrebe: *Bine-i este tinărului Avisalon?*

Nu pe împărat, nu pe omul luminat îl vedem acum stând haintea noastră, ci pe tatăl cel iubitor și doritor de prunc. Și ce cugetați. iubiților, oare pe loab, care cu atâta credință a fost față de împărat, nu l'au amărât până la suflet, când a văzut el, că ca căpitan al oștirii pică în bătaie pentru credința față de împărat, iar David ca împărat nici că a gândit la moartea căpitanului său?

David împăratul nu s'a purtat cu vrednicia unui împărat, când pe fiul său cel rău l'a plăns. Dar el prin asta a voit să arete, că sub paliul împărătesc bate inimă de om. Și deși cu mintea putea ori și ce judecă lumea despre el ca împărat, inima însă ca pe tată îl tot mântue de sub greumântul pedepsei. Și oare la asemenea întâmplări nu și noi am face așa? Câți tineri sunt, cari zilele tinerețelor lor le petrec cum nu se cuvine, prin ce deoparte și strică lor cinstea, iar de altă parte fac supărare părinților neaducându-și aminte, că pentru toate faptele lor cele rele Dumnezeu îi va trage la judecată? Și cu toate astea câți tați și mame sunt, cari din respurte strigă cu astea cuvinte ale lui David: „Iubitul meu fiu Avisalon, dulcele meu sânge, Avisalon, baremi eu să fi murit în locul tău“.

Dar să nu-i invinuem pe părinți pentru durerile lor, precum odinioară l'a invinuit loab pe David, ci mai bine să le ascultăm plânsoarea și să ne ștergem lacrimile de pe față ca astfel să putem asculta I care este necazul părinților, II. să fim cu luare aminte la răspunsul, cu care suntem datori la aceasta întrebare.

I.

Tata năcăjit pentru prunc astfel întreabă: Bine-i este tinărului Avisalon? Și oare cine poate descrie năcazul părinților, căci dacă pruncii ar ști prețui bunătatea părinților, abunăseamă s'ar purta cu mai mare cinste față de părinți, nu precum o fac aceasta azi mulți dintre prunci, cari prin purtarea lor cea rea nu numai că fac părinților inimă rea, dar le fac și multă neodihnă, petrecând ei multe nopți în nedormire. Dulce e bucuria părinților, dar pe aceasta bucurie din an în an tot mai mare grije o încunjură; ba în urmă se poate schimba în amar și năcaz, căci grijea bună a părinților e lipită de inimă, de unde nici când nimic strămutare nu o poate alungă. Am eunoscut tată și mamă, pe cari nu cuțitul i-a omorât, nici nu i-a pierdut prin venin. dar decât cuțitul e mai sângeros, decât veninul e mai omorător purtarea rea și neascultarea pruncilor față de părinți.

Pruncilor! Dacă părinții vi sunt încă în viață, luați-vă seama, ca voi lor cu multe le sunteți datori, și deși aceasta datorie a voastră față cu ei nu vi-o puteți cu totul împlini, barem fiți buni și îi ascultați în toată vremea, căci altcum voi ca prunci nu sunteți vrednici de multele lacrimi, pe cari le varsă pentru voi toate, dar mai vârtos mama voastră; căci știut lucru este, că grijea părintească încă nici atunci nu înceată față de prunci, iubirea lor nici atunci nu se răcește, dacă voi ca prunci cu totul v'ați răcit față de ei! Uitați-vă la David împăratul! Pruncul lui Avisalon cu arma s'a sculat asupra tatălui său David. Adecă pruncul a fost sătos după sângele tatălui său David.

David a știut, că nici el, nici țara lui nu va fi în pace, până va fi în viață pruncul lui, dar cu toate astea David nu după aceea umbla, ce lui liniște i-ar aduce, că oare murit-a pruncul lui, ci a întrebat aceea, că bine-i este tinerului Avisalon? Și oare pentru ce? Pentrucă David ca tată a știut, că dacă fiul său Avisalon rămâne în viață, toată țara se va scaldă în sânge, și că în acest sânge îl va îneca pruncul pe tată, adecă Avisalon pe David. (Va urma.)

CRONICA.

Necrolog. Subscriși cu inima frântă de durere anunțăm trecerea din viață a iubitului soț, părinte, fiu, ginere și frate Ioan N. Moldovan preot gr. or. rom. în etate de 44 ani și al 19-lea al preoției sale, întâmplată după un morb scurt, în Boroșineu la 24 Martie (6 Aprilie) a. c. seara la 7^{1/2} ore. Rămășițele pământești ale defunctului se vor așeza spre odihna vecinică în cimiterul gr. or. român din Boroșineu Luni în 26 Martie (8 Aprilie) 1907 la 10 ore a. m. B.-Ineu, 26 Martie (6 Aprilie) 1907. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată. Lucretia Moldovan, soție. Ioan Moldovan și Maria Moldovan, tată și mamă. Ecaterina Ardelean, soacră. Mărioara Moldovan, soră. Hortenzia Moldovan, fiică.

O propunere. „Tovărășia“ (nr. 10) vorbind despre organizarea de tovărășii economice și organizarea lor centralistă, dă următoarea potrivită idee: La „Asociațiunea“ să se reformeze „Secțiunea economică“ așa fel, ca ea să poată găzdui acțiunea, reclamată de o Centrală pentru tovărășiile sătești

Ori apoi: băncile noastre, prin plănuita reuniune a băncilor „Solidaritatea“ să adăpostească o Centrală pentru tovarășii, ceea ce în temeiul statutelor dezbătute în ultimul congres al băncilor ținut în Sibiu, — se poate face cu ușurință.

Dacă nici una nici alta n'ar izbuti, nu rămâne alta decât, ca poporul, sătenii singuri, luminați și îndemnați de fruntașii și gazetele noastre, să-și pună ei filerii lor, ca să adune capitalul trebuincios pentru susținerea unei centrale pe seama tovarășilor sătești. Acest mod, deși foarte potrivit, credem că ar fi mai greu decât ori-care din cele două mai sus amintite. Mai ales că cele două se pot contopi cu mult succes.

Reasumând propunerea, — se zice n articolul din cestiune — fixăm următoarele:

1.) Să se alcătuiască o Centrală pentru tovarășii sătești și anume în sanul Asociațiunii, sub conducerea comitetului central, prin secțiunea economică, reformată în congrăsuire cu trebuința.

2.) Aceasta Centrală să se ocupe cu formarea de tovarășii sătești (fie de credit ori de consum, valorizare, arendare, parcelare etc.) și cu asigurarea vitelor, în rânduielile satorite de legea comercială.

3.) Să se adune capitalul social, la început de 300.000 coroane, prin Asociațiune, Societatea pentru fond de teatru, băncile noastre și eventual alte fundațiuni ori bărbați privați ai neamului.

4.) Capitalul social va slugi ca garanță pentru câștigarea creditelor pe seama tovarășilor sătești și mai ales ca garanță pentru tovarășia de asigurarea vitelor, ce s'ar întinde peste întreaga țară, prin agenturi, tovarășii locale. În felul acesta capitalul Centralei ar fi absolut la adăpost, căci speșele de susținere a Centralei s'ar acoperi din proviziunile ce-ar veni dela micile tovarășii, fie pentru alcătuire, fie pentru controlă, fie apoi, la asigurarea vitelor, din un percent anumit al taxelor.

5.) Prin alcătuirea Centralei propuse, s'ar ajunge două lucruri foarte însemnate: satele noastre și-ar putea găsi organizația economică prin tovarășii sătești iar Asociațiunea, prima și cea mai de frunte societate culturală a noastră, și-ar găsi calea cea mai potrivită, ca să fie cunoscută, înțeleasă și îndrăgită de toți sătenii noștri, de întreg poporul nostru!

Articolul e scris de d-l Vasile C. Osvadă.

Câți bani face bulgarul cu verdețurile lui? Se poate vedea din pilda următoare: Înainte de asta cu câte-va zile a încetat din viață în București bulgarul Ivanciow. El făcea negoț cu verdețuri. Toată lumea îl cunoștea de om sgârbit și când colo la înmormântarea lui, femeia, care voia să-și acopere trupul rece cu un vestmânt mai vechiu de al lui, a găsit în cuptușala vestmântului suma de 12 mii franci. Puteți acum să vă gândiți ce bucurie avea sârmana femeie și ce mirare a cuprins pe toți cei ce-l cunoșteau, când s'au știricit că s'a aflat la el 12 mii franci bani gata.

Vezi, ce fac verdețurile! Oare noi Romanii de ce nu am ști să facem și negoț de asta, când avem pământul nostru propriu și când știm că să plătește așa de bine?

„Chestiunea agrară la români“ de Dr. George Maior, (profesor la școala dela Ferăstrău și la Seminarul Nifon mitropolitului) a apărut cu ocaziunea expoziției jubilar. Volumul acesta prețios ca toate scrierile d-lui Dr. George Maior este de format cvart scris pe 250 pagini și de conținutul următor: Cap. I. tratează despre „Agricultura veche română“. Cap. II. despre „Legile agrare feudale ale Transilvaniei“. Cap. III, despre „Deșteptarea țaranului român din Transil-

vania și luptele lui de libertate și emancipare. Cap. IV. despre „Legea transilvană de emancipare și improprietărire dela 1848“. Cap. V. „Aplicarea legii de răscumpărare, judecătorii urbariale. Patenta împărătească dela '854. Cap. VI. Chestiunea pădurilor Cap. VII. Efectele emancipării și improprietăririi clăcașilor din Transilvania și progresul realizat dela 1849 încoace. Cap. VIII. Românii dintre Sași. Coloniile săsești în mijlocul poporului român. Cap. IX. Colonizarea Banatului întâu cu elemente romanice. Cap. X. Românii din Bucovina. Starea agriculturii și a țaranului înainte de ocupațiunea austriacă. Cap. XI. Raporturile urbariale în Principate. Cap. XII. despre Legea rurală din 1864. Starea socială a țării.

Prețul acestui volum e de 8 coroane, $\frac{1}{2}$ porto 30 bani (recomandat mai mult) se poate procura prin Tipografia și librăria A. Mureșianu, Brașov.

A apărut în tipografia noastră și se află de vânzare următoarele cărți:

Curs practic de **Fizică și Chimie** pentru cursul primar, de Iuliu Vuia. Unicul manual de acest soi scris pe baza noului plan de învățământ, cu numeroase ilustrațiuni. Aprobata cu decizia V. Consistor aradan dela 1/14 Martie 1907, Nr. 722. Prețul unui exemplar: 50 fil.

Abc-dar pentru clasa primă a școlii primare după metoda sunetelor vii alui I. Gabel, de I. Vuia învățator dir. școl. ediția a II-a. Prețul unui exemplar 40 fileri.

„**Limba maghiară**“ partea primă în ediția II-a de I. Groșorean și I. Moldovan prețul unui ex. 50 fileri.

„**A doua carte de cetire**“ pentru elevii școlii pop. de I. Groșorean și consoții ed. IV-a, prețul unui ex. 40 fil.

Spre știre!

În urma multelor cercări am tipărit extrase din matriculele botezaților, cununăților și răposăților în limba română și maghiară paralel. Prețul coalei (2 ezemplare) pe hârtie albă 6 fileri.

La tipografia diecezană din Arad se află spre vânzare:

Regulamentul pentru parohii cu prețul de 20 fileri + 5 fileri porto. Tot cu acest preț **Regulamentul pentru examenul de cvalificațiune învățăto-rească.**

Concure.

Pe baza rezoluției Venerabilului Consistor dtto 6/19 Februarie 1907, N-rul 498/1907, prin aceasta se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan pentru îndeplinirea parohiei a doua din **Bucovăț** (prezvitatul Timișorii) până acum provăzută prin parohul Cornel Gherga, care parohie începe dela N-rul cășii 1 și continuă până incluzive cu N-rul 92, în stânga drumului ce duce spre Moșnița.

Beneficiul se compune din folosirea sesiunii parohiale a ștolei și a birului uzuat împreună cu întreținerea dela stat, stabilită în temeiul coalelor de faziune. Văduvei preotese rămase după parohul D. Chiriță i-se asigură dreptul din §-ul 12 al Reg. pentru parohii din a. 1906.

Dela recurenți se cere cvalificația prescrisă în §-ul 17 al acum atinsului Regulament, pentru parohii de clasa **primă**. Recurenții vor avea să se prezente cu observarea §-lui 20 în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală. Recursele sunt a se înainta la P. On. oficiu pprezvitral al Timișorii. Alesul va avea să provadă gratuit catihizarea în școala confesională alternativ cu celalalt paroh.

Dat din ședința com. parohial ținută în Bucovăț la 25 Martie 1907.

Comitetul parohial.

Cu consenzul protoprezviterului: *Dr. Traian Putici.*

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătorești vacantă din **Șepreuș** (inspectoratul Boroșineu) se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele anuale sunt: 1.) În număr 666 cor. 2.) 8 jughere pământ arător cu dreptul de pășunat după care alesul va avea să plătească darea. 3.) Pentru lemne 80 cor. 4.) Spese de conferență 20 cor. 5.) Locuință cu 1/2 intravildn. 6.) Dela înmormântări unde va fi poflit 1 cor. 7.) Pentru încălzirea salei de învățământ să va îngrijă comuna bisericească.

Alegându-l va avea a-și ocupa postul numai în 1/14 Iulie a. c.

Recursele ajustate cu documentele recerute sunt a se înainta la P. O. oficiu protoprezviteral al Boroșineului. Reflectanții vor avea să se prezente înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din Șepreuș spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința com. parohial ținută în Șepreuș la 4/17 Martie 1907.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia*, protoprezviter român.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de **clasa primă** din **Curtacher**, devenită vacantă prin moartea decedatului Ambrosie Ungurean, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt. 1., sesiunea parohială cu dreptul de pășune. 2., unul din intravilanele parohiale. 3., stolele uzuat. 4., întregire din vistieria statului care în trecut a fost 1346 cor. 70 fil. Alegându-l va fi obligat a propune religia în școalele noastre confesionale fără altă remunerație. precum și a predică cel puțin odată în fiecare lună. În temeiul înaltului ordin Consistorial Nr. 2711 din 1906, dacă se va reactiva parohia primă arondându-se comuna Curtacher în două parohii egale, e obligat a cedă preotului ce se va alege la parohia a doua jumătate din parohienii săi împreună cu venitele cu cari sunt obligați aceștia a concurge la dotațiunea preotului. Toate dările obveniende este obligat alegându-l a le suportă fiind dator a le plăti regulat în fiecare an. Reflectanții pe lângă stricta observare a §. 20 din regulamentul pentru parohii sunt obligați a se prezenta în cutare Duminecă ori sârbătoare în sf-ta Biserică din Curtacher spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Curtacher, la 11/24 Martie 1907.

George Ursu,
preș. substituit.

Adrian Ungurean,
not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Mihail Lucuța* protoprezviter.

—□— 3—3

În urma înaltei ordinațiuni a Ven. Consistor diecezan Nr. 1566/1907 dela 10/23 Martie 907 se escrie prin aceasta din oficiu concurs pentru îndeplinirea parohiei de **clasa I din Cinteii** (protopopiatul Chișineului, com. Arad) devenită vacantă după trecerea la cele vecinice a fostului paroh Ioan Iancu.

Venitele acestei parohii sunt: 1., una sesiune pământ estravilan. 2., un intravilan parohial. 3., stolele după norma stolară. 4. birul uzuat.

Alegându-l este îndatorat, a catehiză elevii din școala noastră confesională d'acolo fără altă remunerațiune, și va suportă însuși toate dările publice după beneficiul său preotesc; iar în cazul când s'ar reactivă în acea comună și parohia a doua — care în prezent e redusă, — preotul ales pe baza acestui concurs, fără vre-un drept la altă recompensare, e obligat a cedă jumătate din poporeni comunei cu toate obligamentele și îndătoririle.

Recurenții sunt avizați, să subștearnă recursesle lor provăzute cu documentele de cvalificațiune și adresate comitetului parohial din Cinteii în termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“ la oficiul pprezviteral ort. rom. în Chișineu; iar pentru dovedirea desterității în slujba dumnezească și oratorie vor avea să se prezinte — pe lângă stricta observare a §-lui 20 din Regulam. pentru parohii din a. 1906 în vr'o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din Cinteiu.

Chișineu, 13/26 Martie 1907.

Oficiul protoprezviteral ort. român:

Dr. Ioan Trailescu.

—□—

3—3

Pe baza rezoluției Venerabilului Consistor N-rul 1637/907 se escrie concurs cu termen de **30 de zile** pentru îndeplinirea capelaniei temporale sistemizată pe lângă veteranul paroh Iosif Rădneanț din **St. Andras** (protoprezviteratul Timișorii).

Beneficiul capelanal consistă din jumătatea tuturor venitelor parohiale, după cari alesul va purtă și sarcinile publice; iar ca paroh va beneficia de sesiunea întregă (de circa 37 jughere) stola normată, birul uzuat și eventuala întregire a dotației dela stat.

Dela recurenți se cere cvalificația prescrisă pentru parohii de **clasa I (primă)** conform §-lui 17 din Regulamentul pentru parohii din a. 1906. Recursele sunt a se trimite P. On. oficiu pprezviteral în Timișoara (Fabric). Reflectanții vor avea să se prezente cu observarea §-lui 20 din numitul Reg. în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea omiletică și rituală. Alesul se obligă a provedea gratuit catehizarea în școala confesională din loc.

Dat în St. Andras, din ședința comitetului parohial ținută la 11/24 Martie 1907.

Comitetul parohial.

Cu consenzul protoprezviterului: *Dr. Traian Putici*

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

În virtutea decisului Veneratului Consister ort. orădan de sub Nr. 1993/169 Ep. 1906 se publică licitațiune minuendă pentru edificarea din temelie a turnului și a renovării sf. bisericii din **T. Cărand** (Toplicza Káránd) protopopiatul Beliului, pe ziua de **24 Aprilie (7 Maiu)** a. c. la 11 ore a. m.

Prețul de exlamare: 5794 cor. 60 fil. din care se va detrage valoarea alor 20 orgii de lemne donate ulterior prin domeniul episcopesc latin pentru arderea cărămizilor.

Licitanții au a depune un vadiu de 10% în bani ori în papire de valoare din prețul de exlamare.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de a angaja la lucru pe acel reflectant, în care va avea mai mare încredere.

Întreprinzătorii nu au drept a pretinde diurne, viatic și spese de călătorie.

Planul și preliminarul de spese se pot vedeà la oficiul parohial din T. Cărand.

Contractul incheiat pentru întreprinzător e obligator din ziua subscrierii, pentru comuna bisericească însă numai după aprobarea aceluia prin Venerabilul Consistor.

F. Giriș la 26 Martie (8 Aprilie) 1907.

Din încredințarea comitetului parohial din F. Cărand:
Petru Serb protopop tractual.

—□—

1—3

Pe baza incuviințării V. Consistor Nr. 6912/1906 prin aceasta se escrie concurs de licitație pentru repararea turnului, acoperământul și văruierea bisericeii pe din afară din comuna **Șușanoveț** (Sziklás) pe ziua de **13/28 Aprilie** 1907 în ziua de Florii la orele 2 d. amez.

Prețul de exlamare 1194 cor. 96 fil.

Doritorii de a licita au să depună în bani ori în papire de valoare vadiu de 10% dela prețul de exlamare.

Întreprinzătorii nu au drept a pretinde diurne ori spese de călătorie.

Comuna bisericească își rezervă dreptul a angaja pe acel reflectant în care va avea mai multă încredere.

Planul precum și preliminarul de spese se pot vedeà la oficiul parohial din loc.

Contractul incheiat pentru întreprinzători, va fi valabil îndată după subscriere, pentru comuna bisericească, după aprobarea V. Consistor.

Șușanoveț (Sziklás) la 18/31 Martie 1907.

Comitetul parohial.

—□—

3—3

Pentru economi!

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru oricare econom a întrebuință acest prav de îngrășare, căci prin aceasta să urcă valoarea — adecă prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul este 60 fil.

Moartea cloțanilor și a șoarecilor.

Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fil.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, gămile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă — sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii toamna și iarna întreagă, până la deplina dezvoltare a primăverii, suferă mai mult de mănăcărimea păduchilor, prin care mănăcărime sunt reținuți porcii și vitele în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i astfel încât în loc de a li-să ridica prețul, chiar perd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuințeze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea romului și a diferitelor licheruri. Cine voiește a-și prepara rum și liqueruri bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil. Pentru prepararea rachiului de prune iarăși 40 fil.

Thee foarte ieftină și bună. 1 pachet 20 fil.

Sirop de zmeură. Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahar rafinat. 1 kg. 1 cor. 20 fil.

Unsoare contra mânilor și picioarelor înghețate 70 fil.

Esență contra bătăturilor, (ochi de găină) 70 fil.

Toate aceste se capătă la :

8—10

— **Cornel Demeter, apotecar în Szászváros.** —

„Janus

„institut de asigurare mutuală pe viață în Viena

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,

este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“

| pentru Austro-Ungaria. |

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

➡ Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile. ➡

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.
Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000,000 cor. & AVerăa institutului 31.000,000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

==== **Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.** =====

Lerchengasse Nr. 17. (N-rul Telefonului: 422).

(47)